

Nr 20

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående värdering av varulager vid beskattningen.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I:40 av herr *Stefanson m. fl.* och II:45 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring av gällande beskattningsregler, att den s. k. 30-procentregeln vid värdering av varulager vid beskattningen åter skall tillämpas från och med 1962 års taxering, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext»; samt

2) de likalydande motionerna I:353 av herr *Ewerlöf m. fl.* och II:412 av herr *Hjalmarson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skall erhålla följande ändrade lydelse.

Anvisningar

till 41 §.

1. Inkomst av — — — särskilt stadgas.
För skattskyldig — — — av följande.
Därest vinstresultatet — — — stadgade grunder.
Den i — — — nedan sägs.

Lagret vid beskattningsårets utgång må icke upptagas till lägre belopp än trettio procent av lagrets anskaffningsvärde eller, därest återanskaffningsvärdet å balansdagen är lägre, sistnämnda värde, i förekommande fall efter avdrag för inkurans.

Därest värdet å lagret, beräknat till anskaffnings- eller återanskaffningsvärdet och i förekommande fall efter avdrag för inkurans, uppgår till lägre belopp än som motsvarar medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren (jämförelseåren), må lagret vid

beskattningsårets utgång i stället upptagas till lägst ett belopp motsvarande förstnämnda värde å detta lager efter avdrag med sjuttio procent av sagda medeltalsvärde. Därvid skola såsom värden å lagren vid jämförelseårens utgång hava upptagits anskaffningsvärdena eller, därest återanskaffningsvärdena å balansdagarna i fråga varit lägre, sistnämnda värden, i förekommande fall efter avdrag för inkurans. Föreligger sådant fall att sjuttio procent av nyssnämnda medeltalsvärde överstiger värdet av lagret vid beskattningsårets utgång, må avdrag åtnjutas jämväl för det överskjutande beloppet, därest en häremot svarande avsättning i räkenskaperna gjorts till lagerregleringskonto. Då avdrag för sådan avsättning medgivits, skall avsättningen återföras till beskattning nästföljande beskattningsår, därvid frågan om avdrag för förnyad avsättning till dylikt konto får prövas enligt bestämmelserna ovan. Ingå i lagret råvaror eller stapelvaror, må lagret av sådana varor eller del därav upptagas till lägst sjuttio procent av värdet å tillgångarna i fråga beräknat efter lägsta marknadspris under beskattningsåret eller under något av de närmast föregående nio beskattningsåren. Därest sist angivna grund för värdering av varulagret eller del därav tillämpats, skall vad ovan sägs om värdering med hänsyn tagen till medeltalet av värdena å lagren vid utgången av de två närmast föregående beskattningsåren icke gälla.

Utan avseende — — — vara påkallat.

Vad i — — — såsom skäligt.

Avdrag för — — — skattskyldiga angivit.

Vid bestämmande — — — eget kapital.

När fråga — — — skulle ifrågakommit.

Nedskrivning av — — — september beskattningsåret.

Vad här — — — årets inkomst.

Har avverkningsrätt — — — influtna likviden.

Om beskattningsmyndighet, — — — till beskattning.

Motsvarande gäller — — — års inkomstberäkning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnats i det följande, hänvisa till motionerna II:45 och II:412.

Gällande bestämmelser

Genom beslut av 1955 års riksdag genomfördes ändrade regler för företagsbeskattningen. Vad angår värderingen av tillgångar avsedda för omsätt-

ning eller förbrukning (lager) föreskriver de nya bestämmelserna i punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen att den bokföringsmässiga värdesättningen skall godtas vid inkomstberäkningen endast under förutsättning att den inte står i strid med särskilda, för denna beräkning meddelade bestämmelser. Huvudregeln för varulagervärderingen är att lagret vid beskattningsårets utgång inte må upptas till lägre belopp än 40 procent av lagrets anskaffningsvärde vid samma tidpunkt eller, därest återanskaffningsvärdet är lägre, sistnämnda värde. Lagret får således nedskrivas med högst 60 procent. Från det värde, varå nedskrivningen får göras, må först avräknas den inkurans i lagret som kan finnas å balansdagen. Med tillämpning av endera av två supplementärregler kan i särskilda fall lägre lagervärden än enligt huvudregeln medgivnas. Enligt den ena regeln må nedskrivningens storlek beräknas på medeltalet av lagren under de två närmast föregående beskattningsåren, vilket i vissa fall kan leda till negativa lagervärden. Den andra supplementärregeln innebär, att om i lagret ingår råvaror eller stapelvaror lagret i denna del får upptas till lägst 70 procent av ifrågavarande tillgångars lägsta marknadsvärde under en tioårsperiod.

Beträffande lagervärderingen enligt huvudregeln antogs särskilda bestämmelser för vissa övergångsår. Lagret för beskattningsåret 1956 skulle enligt dessa värderas till lägst 20 procent av anskaffningsvärdet och lagret för beskattningsåret 1957 till lägst 30 procent av anskaffningsvärdet. Sistnämnda procentsats gäller även beträffande varulagervärderingen vid utgången av beskattningsåret 1958. Från och med beskattningsåret 1959, alltså från och med 1960 års taxering, skulle de nya bestämmelserna helt träda i kraft.

Genom lag den 13 mars 1959, nr 54, uppsköts emellertid det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler till 1961 års taxering.

Frågans behandling vid tidigare års riksdagar

Förslag till de nya bestämmelserna rörande företagsbeskattningen förelades 1955 års riksdag i proposition nr 100. Häri hade beträffande varulagervärderingen förordats de regler, för vilka ovan redogjorts. I anledning av propositionsförslaget yrkades i väckta motioner, att lägsta gränsen för tillåten nedvärdering av lagret skulle bestämmas till 30 procent. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 45 avstyrkte 1955 års bevillningsutskott berörda motioner. Utskottet anförde bl. a.

Utskottet ansluter sig för sin del till departementschefens uppfattning att något verkligt väsentligt med en ändrad företagsbeskattning inte kan vinnas från konjunkturpolitisk synpunkt med mindre reglerna för varulagervärderingen skärpes. Såsom i propositionen framhålles kan redan mindre ändringar i reglerna för beräkningen av det skattemässigt tillåtna lägsta lagervärdet öva en betydelsefull inverkan på företagens möjligheter till likviditetsförstärkning genom lagernedskrivningar och därmed på omfattningen av företagens investeringar inte endast i lagertillgångar utan jämväl i maskiner, inventarier o. d.

Den fråga varom olika meningar råder är var lägsta gränsen för tillåtet bokfört lagervärde skall dragas. Självfallet måste här ske en avvägning mellan å ena sidan de synpunkter av konjunkturpolitisk art, som utskottet enligt vad i det föregående framhållits funnit tala för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och å andra sidan behovet av regler, som lämnar utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det torde inte vara möjligt att ange hur långt gående nedskrivningar nu gällande bestämmelser medger. Som av propositionen framgår har emellertid av mellankommunala prövningsnämnden tillämpad praxis, enligt vilken nedskrivning i princip medges till 30 procent av lagrets lägsta värde, kommit att under senare år i betydande utsträckning tillämpas av näringslivet och taxeringsmyndigheterna. Enligt utskottets mening måste det med utgångspunkt härifrån vara helt uteslutet att tillmötesgå motionsyrkandena om en lägsta gräns vid 30 procent av lagrets anskaffningsvärde, emedan en på så sätt bestämd gräns inte skulle medföra den från konjunkturpolitiska synpunkter önskvärda åtstramningen i värderingsreglerna. I själva verket skulle såsom ock departementschefen framhållit en huvudregel enligt detta alternativ i förening med de föreslagna supplementärreglerna i åtskilliga fall innebära ännu generösare värderingsregler än de nu i praxis tillämpade.

Då det åter gäller att bedöma behovet av nedskrivning för prisfallsrisk måste enligt utskottets mening starkt avseende fästas vid det förhållandet, att beträffande sådana lagertillgångar som är underkastade den största prisfallsrisken, nämligen rå- och stapelvaror, värderingen får ske med utgångspunkt från lägsta marknadspriset under en tioårsperiod enligt den ena av supplementärreglerna. Då det kan antagas, att företag med lager av tillgångar av nyss nämnt slag kommer att tillämpa ifrågavarande supplementärregel, vilken väl i de flesta fall torde ge det lägsta lagervärdet, kommer huvudregeln att gälla för det stora flertalet företag med mera prisbeständiga lagertillgångar och företag med sammansatta lager, där en prisförändring i någon del av lagret inte i någon mera avsevärd grad påverkar det totala lagrets värde. Läget blir alltså det att huvudregeln i det väsentliga kommer att tillämpas av företag som har det förhållandevis minsta behovet av nedskrivning för prisfallsrisk.

Även i motioner vid senare års riksdagar har vid flera tillfällen framställts yrkanden om ändring av huvudregeln för varulagervärderingen så att procenttalet för den nedre gränsen bestämmas till 30. Dessa yrkanden har avvisats av riksdagen. Därvid har från bevillningsutskottets sida bl. a. framhållits att utskottet i princip ansåg att huvudregeln för varulagervärderingen inte borde medge en längre gående nedskrivning än till 40 procent av värdet. Utskottet har uttalat den meningen att — sedan väl den erforderliga uppskrivningen skett — det torde komma att visa sig att för näringslivet i allmänhet en 60-procentig nedskrivning skulle vara tillräcklig för det syfte nedskrivningen främst avsåg att tjäna, nämligen att medge ett betryggande skydd mot prisfallsrisk. Det har vidare framhållits att genom särskilda regler sörjts för att ytterligare prisfallsskydd kunde beredas företag med särskilt priskänsliga varor.

Även frågan om ändring av övergångsbestämmelserna till den nya lagstiftningen har vid flera tillfällen varit föremål för behandling av riksdagen.

I proposition nr 27 till 1959 års riksdag föreslogs att det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler skulle uppskjutas till 1961 års taxering. Vidare yrkades i motionerna I:385 och II:460 att riksdagen måtte uttala, att huvudregeln om värdering av varulager till lägst 30 procent av värdet skulle gälla, så länge dåvarande konjunkturläge bestod. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 anförde bevillningsutskottet bl. a.

Departementschefen har — i likhet med bevillningsutskottet vid 1958 års B-riksdag — som motiv för uppskov med ikraftträdandet av huvudregeln vid varulagervärderingen anført skäl av konjunkturpolitisk art. Utskottet delar departementschefens uppfattning att anpassningen till de nya reglerna i vissa fall kan medföra påfrestningar på företagens likviditet, vilket i sin tur kan få till följd en begränsning av ur allmän synpunkt önskvärda investeringar. Inte minst av arbetsmarknadspolitiska skäl bör en sådan konsekvens undvikas. Utskottet tillstyrker på grund härav att övergångstiden före det fulla ikraftträdandet av 1955 års lagervärderingsregler förlänges ett år. Huruvida ytterligare uppskov må finnas erforderligt, kommer givetvis att bero på konjunkturutvecklingen. Ställning härtill kan således inte tas för närvarande. Emellertid förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen och, om konjunkturförhållandena ger anledning därtill, vidtar erforderliga åtgärder. Härmed anser sig utskottet ha besvarat det i motionerna I:385 och II:460 framställda yrkandet.

Även vid 1960 års riksdag väcktes motioner i ämnet. Sålunda föreslogs i motionerna I:32 och II:41 samt motionerna I:279 och II:352 att riksdagen måtte ompröva sitt ställningstagande beträffande huvudregeln för varulagervärderingen och därvid besluta den ändringen i kommunalskattelagens bestämmelser, att nedskrivning finge ske till lägst 30 procent av lagrets värde. I motionerna I:401 och II:505 hemställdes, att riksdagen måtte besluta att den vid 1960 års taxering tillämpade 30-procentregeln skall gälla tills vidare. Bevillningsutskottet, som avstyrkte bifall till motionsyrkandena, framhöll i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 37 att de skäl, som år 1955 talade för en skärpning av reglerna för varulagervärdering, fortfarande ägde giltighet. Enligt utskottets mening hade intet inträffat, som gav stöd för yrkandena att den permanenta regeln borde sättas vid en lägre gräns än 40 procent av lagervärdet. Utskottet erinrade om att beträffande sådana tillgångar, som var underkastade den största prisfallsrisken, nämligen rå- och stapelvaror, värderingen enligt en supplementärregel finge ske med utgångspunkt från det lägsta marknadspriset under tio år. I och för sig kunde en rätt till nedskrivning till 40 procent i kombination med den nämnda supplementärregeln anses ge utrymme för fullt betryggande nedskrivningar och prisfallsrisk. Härtill kom ytterligare en omständighet. Ett av de tyngst vägande skälen för att en i alla lägen betryggande nedskrivning skall kunna ske har varit, att förluster ett år inte fått kvittas mot vinster ett annat år. Genom lagstiftningen om förlustutjämning hade i huvudsak denna olägenhet bortfallit och behovet av nedskrivningsmöjligheter blev snarast mindre än förut.

Motionerna

Av innehållet i de förevarande motionerna må här återges följande.

I de likalydande *motionerna I:40 och II:45* framhålles, att företagssparandet utgör en av de viktigaste sparformerna och hittills utgjort en betydelsefull finansieringskälla för företagens investeringar. Under trycket av bland annat vissa omläggningar av företagsbeskattningen har under senare år emellertid det interna företagssparandet försvårats. Med hänsyn till den utomordentliga vikten av att tillfredsställande finansieringsmöjligheter skapas för produktionsapparatens rationalisering och fortsatta utbyggnad, vilken på grund av den skärpta och alltmer hårdnande internationella konkurrensen måste ske i snabb takt, är det av avgörande betydelse att samhällets åtgärder t. ex. i fråga om skattereglernas utformning och den ekonomiska politiken i övrigt underlättar och i varje fall icke direkt försvårar företagssparandet. Varulagervärderingsreglerna är en viktig faktor i detta sammanhang, i synnerhet för mindre företag. På längre sikt betyder gällande regler en ansevärd minskning av företagens konsolideringsmöjligheter och av företagssparandet. Med hänsyn till varulagervärderingsreglernas betydelse för företagens konsolidering, d. v. s. möjligheter att med stöd av goda reserver möta påfrestningar i vissa konjunktursituationer, strider varulagervärderingsreglernas skärpning mot de anställdas egna intressen. Motionärerna anser därför, att en återgång bör ske till den tidigare gällande 30-procentregeln och föreslår att beskattningsreglerna ändras i detta syfte. Ändringen bör gälla från och med 1962 års taxering. En sådan ändring kan beräknas få en begränsad statsfinansiell verkan. En viss sådan får emellertid förutses för det närmaste budgetåret, men hur stor den är kan av uppenbara skäl icke beräknas med någon exakthet. Goda skäl skulle därför kunna anföras för att icke införa någon siffra på storleken av inkomstbortfallet för statsverket. För att markera detta kan det dock vara lämpligt att räkna med ett inkomstbortfall av 50 miljoner kronor för det närmaste budgetåret. För det därpå följande budgetåret anser motionärerna, att det inte finns anledning att räkna med något inkomstbortfall.

I de likalydande *motionerna I:353 och II:412* uttalas att vid bedömandet av vilka regler som bör gälla vid inkomsttaxeringen måste särskilt beaktas varulagrets ekonomiska karaktär för handels- och produktionsföretag. Erfarenheten har visat, att sådana företag är tvungna att hålla sig med ett visst lager för att över huvud taget kunna bedriva sin verksamhet. Företagen kan inte lösgöra det i lagret investerade kapitalet, utan detta är lika hårt bundet som kapital investerat i anläggningstillgångar. Till den del lagret har angivna karaktär brukar det benämnas normallager. En uppskrivning av varulagret leder till blott en skenbar vinst, utan att företaget reellt visat

en däremot svarande ökad avkastning. Den på uppskrivningen belöpande inkomstskatten träffar sålunda icke avkastningen—inkomsten utan företagets kapital. Detta är fallet oberoende av om företaget i övrigt visar vinst eller förlust.

Utskottet

Vid innevarande års taxering tillämpas för första gången i full utsträckning de redan vid 1955 års riksdag beslutade ändringarna i kommunalskattelagen rörande värdering av varulager. Enligt dessa regler får i princip lagret i beskattningshänseende inte upptas till lägre belopp än 40 procent av det lägsta av lagrets anskaffnings- eller återanskaffningsvärde å balansdagen. Med tillämpning av endera av två supplementärregler kan dock i särskilda fall lägre lagervärden godtagas. Enligt de ursprungligen antagna föreskrifterna skulle dessa träda i full tillämpning från och med beskattningsåret 1959, alltså från och med 1960 års taxering. Emellertid uppskötts det fulla ikraftträdandet av huvudregeln genom beslut av 1959 års riksdag ytterligare ett år eller till 1961 års taxering. Under mellantiden har således de skattskyldiga, som vid den tidpunkt då reglerna antogs hade gjort långtgående nedskrivning å varulagren, haft möjlighet att successivt anpassa lagervärdena till de nya bestämmelserna.

I de föreliggande motionerna yrkas att riksdagen måtte ompröva frågan om huvudregeln för varulagervärderingen och därvid besluta den ändringen i kommunalskattelagens bestämmelser, att nedskrivning av varulager får ske till lägst 30 procent av lagrets värde.

Utskottet vill för sin del erinra om att frågan om procenttalet för den nedre gränsen för tillåten varulagernedskrivning prövats av riksdagen inte endast år 1955, då den nu gällande regeln infördes, utan alltsedan år 1957 varje år, utan att riksdagen funnit någon ändring av procenttalet påkallad. Det främsta motivet för att begränsningsregeln infördes år 1955 angavs vara, att man önskade få företagsbeskattningen utformad så, att den bättre än vad då var fallet kunde anpassas till en konjunkturstabiliserande ekonomisk politik. En avvägning skedde mellan, å ena sidan, synpunkter av konjunkturpolitisk art, som talade för kraftigast möjliga åtstramning av de permanenta värderingsreglerna, och, å andra sidan, behovet av regler, som lämnade utrymme för betryggande nedskrivningar för prisfallsrisk. Det anfördes vidare, att en huvudregel innebärande rätt till nedskrivning ända ned till 30 procent av lagrets värde i förening med supplementärreglerna skulle innebära generösare värderingsregler än de, som vid tidpunkten för lagstiftningen tillämpats i praxis, och därigenom inte heller ge den avsedda konjunkturpolitiska effekten. Därför ansågs nödvändigt med en mindre långtgående nedskrivning, och de alternativ som då låg närmast till hands var nedskrivning till 40 eller 50 procent av lagrets anskaffnings- eller

återanskaffningsvärde. Majoriteten av företagsbeskattningskommittén hade ansett att man borde stanna vid en nedvärdering till 50 procent. Med hänsyn till att i vissa speciella fall möjligen ett fullt betryggande skydd mot prisfall inte skulle erhållas, om detta procenttal valdes, ansåg departementschefen att procentsatsen borde fastställas till 40 i enlighet med vad en reservant i utredningen och flera remissinstanser tillstyrkt. Från riksdagens sida framhölls, att, sedan en anpassning till 40-procentregeln slutligt skett, vunna erfarenheter och fortsatta överväganden kunde motivera att frågan togs upp till förnyad prövning. Med det sistnämnda uttalandet från riksdagens sida torde inte ha åsyftats att lägre värderingar än som föranleddes av 40-procentregeln skulle tillämpas utan snarare att vunna erfarenheter kunde motivera en regel som medgav en mindre långt gående nedskrivning. Då riksdagen vid senare tillfällen avvisat väckta förslag om sänkning av procenttalet har liknande skäl åberopats.

I de nu föreliggande motionerna har inte gjorts gällande, att den nämnda huvudregeln för varulagervärderingen skulle medföra att skyddet mot prisfall inte blev betryggande. I stället har som främsta skäl för yrkandena i motionerna framhållits önskvärdheten av att få sådana varulagervärderingsregler, som möjliggör en ökad konsolidering för företagen och samtidigt ger dem möjligheter att hos sig behålla likvida medel för att därigenom bättre kunna möta de påfrestningar, som kan förväntas bli följderna av det europeiska handelssamarbetet.

Givetvis är det inte endast för företagen utan även för det allmänna av utomordentligt värde att företagen har goda möjligheter till konsolidering och en god likviditet. Emellertid måste en avvägning ske mellan, å ena sidan, önskemålen att beskattningsreglerna utformas så att de i största utsträckning bidrar till företagets konsolidering, och, å andra sidan, det allmännas befogade anspråk på att även skattskyldiga, som driver rörelse, skall bidra till skatteintäkterna alltefter sin bärkraft. De synpunkter, som från skilda utgångspunkter kan anläggas på förevarande spörsmål, kommer i sinom tid att ytterligare belysas av den allmänna skatteberedningen. Det är därför enligt utskottets uppfattning icke lämpligt att i förevarande sammanhang till principiell diskussion uppta frågan om och i vad mån skattereglerna bör ges en utformning, som främst tar sikte på att skapa möjligheter till konsolidering för företagen, och om detta i så fall bör ske genom varulagernedskrivning.

Redan den omständigheten att hela företagsbeskattningens framtida utformning är föremål för särskilda överväganden inom allmänna skatteberedningen synes utgöra tillräckligt skäl att icke nu vidta ändringar i den riktning motionärerna förordar. De skäl, som motionärerna åberopat för sin ståndpunkt, framfördes också då riksdagen i fjol tog ställning till förevarande spörsmål. Utskottet har inte blivit övertygat om att behoven av ökad konsolidering och förbättrad likviditet är av sådan styrka att riks-

dagen nu bör frågå sina tidigare ställningstaganden till frågan. Härtill kommer att det i nuvarande konjunkturläge torde vara förenat med allvarliga risker för överslag i inflationistisk riktning genom den ökade likviditet hos företagen och därmed ökade aktivitet, som skulle kunna följa om den i motionerna föreslagna sänkningen av den lägsta gränsen för varulagervärderingen genomfördes och utnyttjades i någon större omfattning. Gentemot vad i motionerna anförts om företagets försvagade konkurrenskraft på de europeiska marknaderna vill utskottet framhålla, att de svenska lagervärderingsreglerna vid beskattningen torde vara betydligt fördelaktigare för företagen än vad fallet är med motsvarande regler i de nationer, där de svenska företagen främst har att möta ökad konkurrens. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna I:40 och II:45 liksom motionerna I:353 och II:412.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I:40 av herr Stefanson m. fl. och II:45 av herr Kollberg m. fl. angående värderingen av varulager vid beskattningen, samt

2) de likalydande motionerna I:353 av herr Ewerlöf m. fl. och II:412 av herr Hjalmarson m. fl. angående värderingen av varulager vid beskattningen,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 mars 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Jansson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Yngve Nilsson, Wärnberg och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Kollberg, Kärrlander, Vigelsbo, Engkvist, Magnusson i Borås, Stenberg, Kristenson i Göteborg och von Sydow.

Reservation

av herrar Hagberg, Spetz, Söderquist, Yngve Nilsson, Kollberg, Magnusson i Borås, Stenberg och von Sydow, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Vid innevarande — — — (= utskottet s. 7 rad 6 uppfifrån — rad 19 nedifrån) — — — lagrets värde.

I motionerna har särskilt understrukits varulagervärderingsreglernas betydelse för företagens konsolidering, motståndskraft vid vikande konjunkturen samt för företagssparandet och företagens konkurrenskraft. Utskottet vill kraftigt understryka dessa synpunkter. Behovet av intensifierade åtgärder i syfte icke blott att upprätthålla ett tillfredsställande sparande utan även att öka detta för att i sin tur möjliggöra en utbyggd investeringsverksamhet, icke minst inom företagssektorn, gör sig påmint med ökad styrka. Genom olika under senare år vidtagna åtgärder har förutsättningarna för företagssparandet försämrats. Varulagervärderingsreglernas skärpning är en av dessa. Enighet råder om att det allmänt sett skärpta konkurrensläge, som de europeiska stormarknaderna innebär för de svenska företagen, medför krav på kostnadskrävande investeringar inom företagssektorn. Detta gäller självfallet hela företagsområdet men särskilt de mindre företagen. Icke minst mot denna speciella bakgrund — den nya konkurrenssituationen genom stormarknadernas tillkomst och vidareutveckling — måste den genomförda skärpningen av varulagervärderingsreglerna betecknas som föga ändamålsenlig.

Det ligger i sakens natur att varulagervärderingsreglernas utformning är av särskild betydelse för småföretagen, eftersom varulagret här ofta representerar företagets viktigaste tillgång. Möjligheterna att nå en tillfredsställande lösning av dessa företags konsolideringsproblem sammanhänger sålunda direkt med utformningen av ifrågavarande regler. Reglernas skärpning måste därför med särskild styrka bli kännbar för de mindre företagen. Detta förhållande utgör ytterligare anledning till återgång till den förut gällande 30-procentregeln.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om — såsom även framhållits i motionerna — att sedan slutet av 1940-talet mellankommunala prövningsnämnden hade börjat att som praxis medge en nedskrivning av varulager vid beskattningen till 30 procent av värdet. 30-procentregeln hade sålunda börjat vinna allmän hävd som uttryck för en skälig avvägning i tillämpningen av värderingsregler, vilka saknade eljest önskvärda bestämmelser om s. k. normallager. Detta förhållande utgör ytterligare skäl för 30-procentregelns återinförande.

Utskottet yrkar sålunda bifall till motionärernas hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av de likalydande motionerna I:40 av herr Stefanson m. fl. och II:45 av herr Kollberg m. fl. samt de likalydande motionerna I:353 av herr Ewerlöf m. fl. och II:412 av herr Hjalmarsen m. fl., måtte för sin del antaga det vid sistnämnda motioner fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).»